

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o vplyve kontinuálneho vzdelávania na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu v základných školách, v školskom roku 2015/2016.

Vplyv kontinuálneho vzdelávania na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu v základných školách (ďalej ZŠ) v školskom roku 2015/2016 školskí inšpektori sledovali počas výkonu komplexných inšpekcií v **143** základných školách. Z toho v **129** štátnych, **10** cirkevných a **4** súkromných základných školách. S vyučovacím jazykom slovenským bolo **120** škôl, s vyučovacím jazykom maďarským **20** a s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským **3** školy.

V riadenom rozhovore (tabuľka č. 1) bolo oslovených 1 848 pedagogických zamestnancov z nich 78,95 % uviedlo, že v posledných piatich rokoch absolvovali viaceré inovačné a aktualizčné formy kontinuálneho vzdelávania zacielené na zvyšovanie odborných poznatkov a zručností, modernizáciu a digitalizáciu vzdelávania. Ich výber bol podmienený škálou ponúkaných foriem kontinuálneho vzdelávania poskytovaného akreditovanými organizáciami, zväčša Metodicko-pedagogickým centrom (ďalej MPC).

Za najčastejšie absolvované vzdelávania oslovení učitelia uvádzali vzdelávania orientované na ciele, metódy a formy práce a prácu s interaktívnou tabuľkou. V nižšom počte absolvovali respondenti vzdelávania orientované na diagnostiku učebných štýlov žiakov a na spôsoby hodnotenia výkonov žiakov. Vzdelávanie orientované na tvorbu učebných osnov absolvovalo najmenej učiteľov.

Absolvovanie **vzdelávania iného zamerania** uviedlo 649 opýtaných učiteľov ZŠ. Väčšinou súviselo s realizáciou prierezových tém, s ich aprobáciou, alebo s ich pracovným zaradením výchovného poradcu, špeciálneho pedagóga alebo koordinátora niektorej z oblastí výchovy a iné. Taktiež sa pedagógovia zúčastňovali vzdelávaní, prostredníctvom ktorých získavali kompetencie v oblasti vlastného osobnostného a profesionálneho rozvoja a vzdelávaní špecifického zamerania. Vedúci pedagogickí zamestnanci absolvovali funkčné a funkčné inovačné vzdelávanie. Žiadnu z foriem kontinuálneho vzdelávania v ostatných 5 rokoch neabsolvovalo 368 (19,91 %) oslovených pedagogických zamestnancov.

Tabuľka č. 1: Prehľad absolvovaného vzdelávania oslovených pedagogických zamestnancov

Počet oslovených pedagogických zamestnancov	1 848
Počet pedagogických zamestnancov, ktorí sa zúčastnili v ostatných piatich rokoch niektorej z foriem kontinuálneho vzdelávania	1 459
Vzdelávanie orientované na ciele, metódy a formy práce	1 145
Vzdelávanie orientované na spôsoby hodnotenia výkonov žiakov	470
Vzdelávanie orientované na diagnostiku učebných štýlov žiakov	486
Vzdelávanie orientované na tvorbu testov	442
Vzdelávanie orientované na tvorbu učebných osnov	194
Vzdelávanie orientované na tvorbu učebných textov	457
Vzdelávanie orientované na tvorbu softvéru, resp. prácu so špecifickými softvérmi	488
Vzdelávanie orientované na prácu s interaktívnou tabuľkou	933
Vzdelávanie iného zamerania	649
Počet pedagogických zamestnancov, ktorí sa nezúčastnili v ostatných piatich rokoch niektorej z foriem kontinuálneho vzdelávania	368

V rámci mobility učiteľov sa v nadväznosti na nové trendy vo vzdelávaní a nové technológie **stáží v zahraničí** zúčastnilo 133 učiteľov. Cieľom absolvovaných stáží bolo zdokonaľovanie sa v cudzích jazykoch a najmä metodika a kreatívna metodológia vyučovania cudzích jazykov, práca s textom (projekty Erasmus, Erasmus+; stáže anglického jazyka pre európskych učiteľov primárneho vzdelávania na univerzitách v Škótsku a v Anglicku; intenzívny jazykový kurz anglického jazyka v anglickom grófstve North Yorkshire; trojtýždňový kurz ruského jazyka v Ruskej federácii zameraný na zdokonaľovanie komunikačných zručností v cudzom jazyku a poznávania kultúry krajiny; medzinárodný projekt Comenius a projekt Európske záhrady). Účelom stáže v nemeckom Kolíne nad Rýnom (Severin Schule für Sehbehinderte) bola výmena skúseností pri práci so slabozrakými a nevidiacimi žiakmi. Počas študijnej návštevy na akadémii NANSEN v Nórsku absolvovala učiteľka akreditované vzdelávanie v projekte Spolu s Rómami dosiahneme viac, ktorého cieľom bolo zvýšenie interkultúrnych kompetencií učiteľov vo vzdelávacom procese s rómskymi žiakmi. V aktuálnom školskom roku sa v ZŠ¹ zapojenej do experimentálneho overovania metódy CLIL a bilingvizmu uskutočnila vzdelávacia konferencia v rámci projektu Erasmus+ pod názvom WE LOVE CLIL venovaná profesionálnemu rozvoju učiteľov. Účastníci konferencie si mali možnosť vymeniť skúsenosti z uplatňovania inováčnej metódy CLIL, ako pridanej hodnoty do vyučovania nejazykových predmetov.

Z celkového počtu respondentov, ktorí sa zúčastnili rôznych foriem kontinuálneho vzdelávania, väčšina z nich – 1 183 (64,01 %) prezentovala na pôde ZŠ získané poznatky a nové informácie členom metodických združení alebo predmetových komisií. Najčastejším spôsobom prenosu informácií bola ústna forma – krátka verbálna informácia 1 066 (57,68 %) učiteľov, alebo panelová či skupinová diskusia – 519 (28,08 %). Formou interného metodického materiálu informácie zo vzdelávania prezentovalo 330 učiteľov (17,85 %). Najmenej využili formu referátu – 109 respondenti (5,89 %) alebo pedagogického dňa – 59 učiteľov (2,53 %). Inou formou prenosu a odovzdania informácií metodickým orgánom, ale aj širokej verejnosti, prezentovalo 101 (5,46 %) učiteľov vytvorením webovej stránky, alebo publikovaním informácií zo vzdelávania v regionálnom denníku.

Počas riadeného rozhovoru 1 389 (75,16 %) z celkového počtu opýtaných učiteľov uviedlo, že získané poznatky zo vzdelávania aplikujú v priamej výchovno-vzdelávacej činnosti. Zistenia ŠŠI potvrdili, že len tretina respondentov tieto poznatky uplatnila aj v priebehu hospitovaných hodín. Na väčšine sledovaných vyučovacích hodinách v ZŠ prevládali tradičné formy a metódy práce, inováčne prístupy sa objavili na menej ako polovici hospitovaných hodín. Medzi najslabšie rozvíjané kompetencie žiakov patrilo rozvíjanie digitálnych zručností, rozvoj kritického a hodnotiaceho myslenia a rozvíjanie vzájomnej spolupráce a komunikácie žiakov v tímovej práci, čo nepotvrďuje uplatňovanie prvkov problémového a skupinového vyučovania. Hodnotenie hospitovaných hodín len čiastočne potvrdilo deklaráciu učiteľov o uplatňovaní nových trendov vo vyučovaní a prínose absolvovaných vzdelávacích aktivít pre ich každodennú prácu.

Ročný plán kontinuálneho vzdelávania bol vypracovaný takmer vo všetkých kontrolovaných ZŠ v súlade so zámermi uvádzanými v ŠkVP. Riaditelia škôl vo väčšine subjektov podporovali odborný rast pedagogických zamestnancov, umožňovali im zúčastňovať sa rôznych foriem vzdelávania organizovaného vzdelávacími organizáciami prostredníctvom akreditovaných študijných programov alebo projektov. Z celkového počtu (1 848) oslovených učiteľov ZŠ 90 % považovala formy a zameranie kontinuálneho vzdelávania za inšpirujúce pre svoju výchovno-vzdelávacie činnosť. Skupina respondentov (10 %) uviedla, že prínosná je len malá časť vzdelávania, súčasné ponuky a formy vzdelávania nepotrebujú, nevidia možnosť využitia získaných poznatkov v praxi. Niektorým pedagógom prekážala aj skutočnosť, že mnohé vzdelávania sú spolpatnené alebo realizované vo voľnom čase. Na základe skúsenosti z rôznych druhov ukončeného vzdelávania učiteľia najčastejšie

---

¹ Súkromná ZŠ, Starozagorská 8, Košice

navrhovali zamerať vzdelávanie na konkrétne ukážky otvorených hodín s uplatnením inovatívnych metód práce a nových trendov vo vzdelávaní.

Závery

Štátna školská inšpekcia pri zisťovaní vplyvu kontinuálneho vzdelávania na úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu zistila, že zo všetkých respondentov prevažná väčšina – 78,95 % o pýtaných pedagogických zamestnancov v kontrolovaných ZŠ absolvovala v ostatných piatich rokoch niektorú z foriem kontinuálneho vzdelávania a 7 % z nich sa zúčastnilo zahraničnej stáže v rámci mobility pedagogických zamestnancov. Učitelia, ktorí absolvovali niektorú z foriem kontinuálneho vzdelávania uviedli, že vo svojej priamej výchovno-vzdelávacej činnosti aplikovali získané poznatky a zručnosti. Na základe hospitačnej činnosti bolo zistené, že vo výchovno-vzdelávacom procese naďalej prevládali tradičné metódy a formy práce. Efektívne a zážitkové metódy zamerané na pomoc žiakom nadobúdať kľúčové kompetencie neboli využívané v dostatočnej miere. Na sledovaných hodinách ich využilo len 33 % vyučujúcich.

Prenos nových poznatkov medzi členmi predmetových komisií bol zväčša realizovaný interne, najčastejšie iba formou diskusie a krátkej verbálnej informácie (57,68 %), v minimálnej miere formou pedagogického dňa (2,53 %). Najväčším nedostatkom pri prenose a aplikácii poznatkov, informácií, zručností zo vzdelávania jednotlivým členom metodických orgánov bola nízka miera organizovania otvorených hodín, metodických dní a realizovania vzájomných hospitácií. Podľa vyjadrení učiteľov, by mal obsah ponúkaných vzdelávacích programov umožniť získavať adekvátne vedomosti a znalosti potrebné na prechod od tradičnej školy na učiacu sa školu. Učiteľom chýbali praktické aktivity (lektori z praxe) na zdokonaľovanie zručností, aby dokázali zabezpečiť úspech vyučovacieho procesu. Ročný plán kontinuálneho vzdelávania mali školy vypracovaný v súlade s profiláciou školy.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- vytvárať pedagogickým zamestnancom podmienky pre absolvovanie kontinuálneho vzdelávania
- zamerať kontrolnú činnosť vedúcich zamestnancov škôl na využívanie poznatkov získaných v kontinuálnom vzdelávaní v priamej výchovno-vzdelávacej činnosti
- zabezpečiť výmenu pedagogických skúseností z absolvovaných vzdelávaní formou metodických dní s cieľom inovovať výchovno-vzdelávací proces školy
- identifikovať skutočné vzdelávacie potreby učiteľov

Metodicko-pedagogickému centru

- uvádzať v ponukách okrem názvu aj stručný obsah a zameranie vzdelávacích podujatí, aktivít a seminárov
- akceptovať v ročnom pláne vzdelávacích aktivít požiadavky a návrhy na vzdelávanie pedagógov zo strany základných škôl
- zabezpečiť vzdelávanie učiteľov zamerané na rozpoznávanie a rešpektovanie preferovaných učebných štýlov jednotlivých žiakov v edukačnom procese a zamerané na nevyhnutnosť podporovať u žiakov schopnosť vytvárať vlastné metakognitívne stratégie; prednostne zaradiť do plánu vzdelávacích aktivít moduly orientované na diagnostiku učebných štýlov žiakov a na získanie zručnosti identifikovať faktory na zlepšenie učebných činností žiakov